

Razgovaraonica „Ispeci pa reci!“

8. siječnja 2019.

Tema: Odgoj djece – uloga škole u odnosu na ulogu roditelja

U raspravi su sudjelovali Nada Mihoković-Kumrić, Tomislav Mlinac, Vlado Mihoković, Jasna Sršen i Ivana Grubačević.

Uvodničar za temu „Odgoj djece – uloga škole u odnosu na ulogu roditelja“ bio je Tomislav Mlinac. Kroz informativnu PowerPoint prezentaciju donio nam je presjek osnovnih definicija odgoja i obrazovanja i zakonskih okvira kojima se definiraju odgojne obveze i prava roditelja i obrazovnih ustanova. Odgoj je tako definiran kao „djelatnost kojom se razvijaju čovjekove bitne snage, odnosno moći, na način primjeren biti čovjeka“, „ukupnost postupaka kojima se u okviru određene kulture slobodonosno razvijaju djetetove, odnosno čovjekove moći“ te „nastavom organiziran proces kojim se izgrađuju pozitivne osobine ličnosti, stavovi, pogled na život i svijet, te karakterne i moralne, radne i društvene vrijednosti“ (Wikipedia). Obrazovanje je organiziran pedagoški proces stjecanja znanja i razvijanja spoznaje. Što se tiče veze odgoja i obrazovanja, pojam odgoja nadređen je obrazovanju jer nema odgoja koji ujedno i ne obrazuje, ali vrijedi i obratno. Dva su osnovna pristupa odgoju – platonovski i rousseauovski. Platonovski pristup je stariji, tradicionalistički; pojedinac kao član društva sprema se za određenu ulogu u svrhu dobrobiti države. Država treba imati kontrolu nad odgojem, no u tom je pristupu zanemarena individualnost, važna je poslušnost bez sumnje u autoritet. Rousseauovski pristup vodi se krilaticom da je „čovjek po prirodi dobar“, a kultura je negativna te kvari ono što je izvorno dobro u čovjeku. Takav pristup cijeni individualnost te potiče kreativnost i samostalnost. Zakonski okvir, odnosno Ustav RH, kaže da država stvara i osigurava uvjete za kvalitetan odgoj i obrazovanje. Roditelji imaju dužnost obrazovati i odgajati djecu, ali i pravo i slobodu da

samostalno odlučuju o odgoju. S obzirom na to da ovo već na prvi pogled zvuči kontradiktorno, Tomislav je izdvojio pitanja za raspravu:

1. Imaju li roditelji uopće mogućnost slobodno odlučivati o odgoju kad ne utječu na program odgojno-obrazovnih ustanova?
2. Što kad su odgojna načela roditelja i odgojno-obrazovnih ustanova u koliziji?

Ivana je rekla da joj je drago da o ovoj temi raspravljamo nakon nedavnog #ijasamfranjo skandala u kojem je profesor neprimjereno reagirao nasrnivši na učitelja na satu, a većina pedagoga, iako se većina složila s time da je reakcija pedagoški neprimjerena, pružila mu je potporu i iznijela svoja slična iskustva zbog kojih su u stanju razumjeti njegovu reakciju. Iznijela je i primjer ravnateljke jedne zagrebačke gimnazije u kojoj na početku školovanja djece ravnatelj u susretu sa roditeljima djece prvaša postavlja pravila ponašanja i reagiranja prije svega djece i roditelja u instituciji za koju je odgovoran i kojom upravlja, a Ivana smatra da je upravo to ispravan put: prije svega usaditi u roditelje, a posljedično i u djecu, poštovanje prema ustanovi u kojoj se odgajaju i obrazuju, i odrediti granice prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja u školi. Nada podržava #ijasamfranjo inicijativu, ne opravdava samu profesorovu reakciju, ali shvaća razloge podrške. Tomislav je pobornik „prirodnih metoda“, smatra da je reakcija da se nekome „vrati“ opravdana u samoobrani. Smatra da pri odgoju djetetu treba pustiti da bude kakvo je, ali i da se ono treba ponašati unutar određenih pravila. Općenito smatra da sadašnji pristup djeci u školama stvara prosjek, previše se vremena posvećuje ispodprosječnima s kojima je dakako više posla pa ne ostaje dovoljno vremena za kreativno proširenje nastavnog programa koje bi odgovaralo onima koji mogu i žele više. Nada smatra da je profesor Franjo reagirao instinktivno. Pitanje je je li to pedagoški. Smatra da od vrtića treba s djecom razgovarati o njihovim postupcima, problem je pretjerani liberalizam u svemu. Nekad je učitelj bio autoritet koji se roditelji, a kamoli učenici, nisu usudili propitivati. U cijeloj situaciji s problematičnim učenicima strada i cijeli razred. Tomislav je naglasio da je lako biti „a posteriori“ sudac, lako je govoriti o tome kako bi stvari trebale izgledati u idealnom svijetu. Djeca traže granice, a za neku djecu to je, na žalost, tek jezik agresije. Vlado je rekao kako djeca danas imaju drugačije formiran mozak te da su razlozi i objašnjenje za neka njihova ponašanja biološko-genetski. Zbog hrane, kemikalija iz okoliša i unosa aditiva aktiviraju se loši naslijeđeni geni o čemu se govori i u nedavno objavljenoj knjizi „Digitalna demencija“. Smatra da je u školi manje prisutna odgojna komponenta, samo se uči gradivo i gomilaju podaci. Djeca su zatupljena, smanjene samokontrole, njihovi mentalni procesi se usporavaju. „Digitalna zaludjenost“ postaje sve veći problem, nove generacije nazivaju se „digitalnim urođenima“. Sve to od profesora zahtijeva nova znanja i novi trud. Tomislav je stvari postavio i s druge strane: je li moguće da su profesori sami krivi za odnos prema sebi? Uvijek je bilo profesora koje se u školi slušalo, a koje ne. I Nada se složila i zapitala se koliko su profesori dorasli novim generacijama i koliko su u tijeku? Zaključuje da se metode definitivno moraju promijeniti, stare metode nisu primjerene današnjem vremenu. Na pitanje čemu onda profesore uče na fakultetu, Ivana se nadovezala odgovorom da današnju djecu podučavaju ljudi koji su stekli formalno obrazovanje otprilike u vrijeme njezinog školovanja, a tadašnja pedagoška naobrazba definitivno nije pripremila njezinu generaciju na zahtjeve suvremene škole. Za onoga tko želi izaći ususret potrebama novih generacija i nešto promijeniti, nužan je ogroman osobni trud i jako mnogo samoobrazovanja i informiranja. Jasna je rekla da nekadašnji kriteriji pri upisima na fakultete bili mnogo stroži, selekcija je bila jača i bila je potrebna veća spremnost. Primjećuje, na primjeru vlastite obitelji od sebe same do svoje unuke, da se kroz nekoliko generacija selekcija razvodnjava, a kriteriji padaju. Tomislav primjećuje da dolazi i do pada kriterija ocjenjivanja. Sve je manje ljudi (profesora) koji znaju što rade, a djeca to i te kako znaju prepoznati! Nada smatra da reforma školstva neće promijeniti ništa. Profesorima se daje sloboda za koju oni zapravo nisu spremni. Prije je to bilo cijenjeno zanimanje,

sada više nije. Smatra da je rješenje dosljednost roditelja i profesora u odgoju. Jasna je rekla da su djeca danas previše razmažena, stalno nešto „žele“, čak ih se na to i potiče! Na pitanje u kolikoj mjeri sustav nameće odgojne i obrazovne modele Jasna je rekla da je država uvijek nametala model, nekad rigoroznije, nekad manje rigorozno. Smatra da demokracija vodi ka anarhiji, svake četiri godine dolazi do izmjene sustava, previše je novih zakona, izmjena, stalno su na snazi nova pravila. A ljudima, pogotovo djeci koja rastu, treba dati pravila za funkcioniranje. Jasna je načela i novu temu – demokracija koja dovodi i do pojave roda kao društvene kategorije – što će biti i tema sljedećeg susreta. Vlado se dotaknuo još jednog fenomena, a to je oduzimanje djece roditeljima u Skandinavskim zemljama zbog navodnih nepravilnosti u odgoju. Mjera je dosta ekstremna, a pravila postaju sve rigoroznija.

Za kraj je Nada pročitala preporuke za postupanje prema djeci dr. Spocka, popularnog dječjeg pedijatra čije su savjete o odgoju slijedile brojne generacije od 40-tih naovamo. Ti postulati o tome kako prema djeci postupati i kako ne postupati prenose se generacije na generaciju.

Završne misli:

Jasna priliku za roditeljski utjecaj na odgoj i obrazovanje u školama vidi u roditeljskim sastancima. Oni su prilika da roditelji daju svoja mišljenja i prijedloge i pokažu da suni zaštita djeci, da se znaju brinuti za svoju djecu. Tomislav smatra da je to u redu ako imate posla s razumnim osobama, a govori iz vlastitog iskustva jer je aktivno sudjelovao u vijećima roditelja. Djeca su ta koju treba učiti da neće sve uvijek biti savršeno, uvijek će biti onih koji ti odgovaraju, kao i onih koji ne. Nada je rekla da odgoj roditelja treba biti dosljedan. Problem odgoja počinje u obitelji, posebno ako postoji neslaganje među roditeljima u pitanjima odgoja. U školi dolazi do negativne selekcije kadra za izbor učitelja, a tome je krivo i društvo koje stvaramo – od demokracije smo uzeli samo negativnosti. Vlado je za kraj istaknuo činjenicu da formalno obrazovanje u sustavu čini samo 10%, dok se 90% obrazovanja pripisuje samoobrazovanju.

Tijekom rasprave dotaknuli smo se i teme društvene ravnopravnosti rodova, te je tema sljedeće razgovaraonice „**Društveni suživot rodno različitih skupina**“. Uvodničarka je Jasna Sršen.